

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Sociologiska institutionen

Att slitas mellan olika världar -
en studie om dörrvaktens arbets- och livssituation

Examensarbete i sociologi 15 hp,

Författare: Thomas Westerberg

Handledare: Micael Björk

Januari, 2010

Abstract

Titel: Att slitas mellan olika världar – en studie om dörrvaktens arbets- och livssituation.

Författare: Thomas Westerberg.

Handledare: Micael Björk.

Examinator: Mattias Bengtsson.

Uppsats för kandidatexamen vid Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet.

Tidsperioden studien utfördes var f.r.o.m. november 2009 t.o.m. januari 2010.

Göteborg 2010.

Antal tecken inkl. blanksteg: 59383.

Studien handlar om dörrvaktens upplevelser av sin arbets- och livssituation. Den är baserad på kvalitativa intervjuer med tre intervjupersoner, där två fortfarande är yrkesverksamma och en har valt att dra sig tillbaka ifrån sin karriär som dörrvakt. Dörrvakterna som deltar i undersökningen har varit yrkesverksamma i mer än fem år inom nöjessektorn i olika städer i Västsverige.

Syftet med studien är att undersöka dörrvaktens motsägelsefulla arbetssituation. Jag vill även undersöka om deras arbetssituation har lett till en livssituation där de bildat egna gemenskaper dörrvakter emellan.

Hur upplever dörrvakterna sin arbetssituation inom nöjessektorn, slits de mellan olika världar i ett sorts ingenmansland? Hur upplever de att andra individer ser på deras yrkeskategori? Är det så att dörrvaktens arbetssituation påverkar deras livssituation där de slutit sig samman i en egen gemenskap eller subkultur?

Användningen av kvalitativ metod föll sig naturligt eftersom jag försökt att få en förståelse för dörrvaktens egna upplevelser och känslor i dels yrkesrollen, dels den privata rollen.

Studien är förankrad i olika teorier hämtade ifrån Stoneqvist, Goffman och Jenks. Teorier om människor som känner sig avvikande ifrån den stora mängden av ”normala” och hur dessa avvikare sluter samman i olika gemenskaper och som ibland kan leda till att de bildar nya delkulturer. Alla teorier vävs ihop och följer som en röd tråd genom hela undersökningen.

I undersökningen kan man se att arbetssituationen påverkar respondenternas livssituation. Deras yrkesutövande har skapat en upplevelse av att avvika från det ”normala”, vilket sluttit dem samman i en gemenskap av likasinnade. En stor misstänksamhet finns hos dörrvakter där de ständigt väger och bedömer olika sociala situationer såväl yrkesmässigt som privat.

Nyckelord: Marginalmänniska, stigma, subkultur, dörrvakter, arbetssituation.

Innehållsförteckning

Abstract	1-2
Innehållsförteckning	3
Kapitel 1: Inledning	
1.1 Inledning	4-5
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Disposition	6
Kapitel 2: Teori	
2.1 Tidigare studier	7-8
2.2 Everett C Stoneqvist om ”marginalmänniska”	8-9
2.3 Erving Goffman om ”stigma”	9-11
2.4 Chris Jenks om ”subkultur”	11-12
Kapitel 3: Metod	
3.1 Två typer av dörrvakter	13
3.2 Urval av social enhet och intervjupersoner	13-14
3.3 Den kvalitativa halvstrukturerade forskningsintervjun	14-15
3.4 Tematisering och planering av intervjustudien	15-16
3.5 Intervjuanalysen som teoretisk tolkning	16
3.6 Etiska frågor kring studien	16-17
Kapitel 4: Intervjuredovisning	
4.1 Martins arbets- och livssituation	18-20
4.2 Hasses arbets- och livssituation	20-21
4.3 Peters arbets- och livssituation	22-23
Kapitel 5: Analys	
5.1 Dörrvakter som ”marginalmänniskor”	24-25
5.2 Dörrvakter och upplevelsen av ett ”stigma”	26-27
5.3 Dörrvakter som en typ av ”subkultur”	28-29
Kapitel 6: Diskussion	
6.1 Diskussion	30-31
Referenslista	32
Bilaga 1: Intervjuguide	33-35
Bilaga 2: Lagar och paragrafer	36-40
Bilaga 3: Populärvetenskaplig framställning	41-42

Kapitel 1: Inledning

1.1 Inledning

Dörrvakternas vardag i krogmiljön består av konflikter, hot och våld - ändå är det en mycket outforskad arbetssituation. I medias ofta vinklade rapportering kan man läsa hur dörrvakter åtalas för olaga diskriminering och misshandel. Sällan eller nästan aldrig rapporteras något positivt om dem som yrkesgrupp. Dörrvakterna är relativt anonyma i sitt yrkesutövande, gästerna påträffar dem hastigt vid entrén till krogen och ett kort ögonblick när de lämnar krogen och är på väg hem. Undantaget blir då dörrvakterna måste ingripa, när en gäst på krogen är stökig eller bråkig - då syns han oftast i uteslutande negativa situationer.

I *Expressen* den 27 november 2009 skriver Fadde Darwich – en känd dörrvakt från Stockholm - om hur Arla har gjort en serie om dinosaurier på baksidan av sina mjölkpaket. Dörrvakter hånas öppet genom att man beskriver en dörrvaktsömdla med lågt IQ, vägande 2 ton och med en kaxig uppsyn. Detta är en mycket typisk schablonbild av de män som denna uppsats skall handla om.

Dörrvakter förväntas upprätthålla ordningen på och till viss del utanför krogarna och det med väldigt lite understöd ifrån polismyndigheten. Ofta kan det ta 20-30 minuter innan en polispatrull anländer till platsen och då är oftast ordningsstörningen överspelad eller löst av dörrvakterna själva. Ändå kräver man från polismyndigheten att dörrvakterna skall utföra sina arbetsuppgifter på exemplariskt sätt i en tuff miljö dit tungt kriminella individer söker sig för att synas och distribuera droger och där hoten och våldet blir allt tyngre och allvarligare. Vilket kan bidra till att dörrvakter tvingas upprätthålla en god relation till de kriminella också.

Dörrvakterna slits alltså mellan polisen och de kriminella som vistas i deras arbetsmiljö men det finns även en annan aktör som splittrar deras värld: Krögaren, och det händer att han eller hon vill ha en viss typ av individer på sin krog. Krögaren kan kräva att de skall ha en viss ålder och en viss typ av kläder för att få tillträde till etablissemangen. Men i det dolda kan det även förekomma diskriminerande önskemål från krögaren när han eller hon vill att dörrvakterna endast skall släppa in en viss typ av människor och diskriminera andra individer. Så även här slits dörrvakter mellan två aktörer, de skall upprätthålla en god relation till sin

arbetsgivare krögaren som kanske kräver att de skall diskriminera vissa typer av människor, men också till polismyndigheten som kräver av dem att de skall följa lagen.

Min egen bakgrund är att jag har varit verksam som dörrvakt i 17 år och upplevt mycket av krogvärldens baksida. I många obekväma situationer har jag stått utan understöd ifrån polisen med tungt kriminella personer som hotat mig till livet. Jag har kontaktat polisen om de olagliga aktiviteterna som förekommer på krogen där jag varit verksam, men oftast utan att några åtgärder vidtas ifrån polismyndighetens sida. Genom mina yrkesverksamma år som dörrvakt har jag ingripit i många olika situationer där människor i omgivningen visat sitt missnöje genom att uttala olika typer av kränkningar mot mig. Det har även hänt att individer försökt angripa mig i mitt tjänsteutövande. Jag har även fått diskriminerande önskemål av krögare att en viss typ av människor inte skall släppas in på krogen.

Jag har alltså varit och är fortfarande en del av dörrvaktskulturen och jag har sett den från insidan vilket jag dragit fördel av. Men jag har också varit tvungen att ta hänsyn till min förförståelse som jag har för området, så att jag inte får en vinklad studie. Jag har velat ge en rättvisande bild av ett i det närmaste helt utforskad yrkeskategori.

1.2 Syfte och frågeställningar

Eftersom studierna om yrkeskategorin dörrvakter är få blir många frågor obesvarade i denna genomgång. Jag har därför begränsat mig och kommit fram till ett syfte och frågeställningar som lyder:

Syftet med studien är att undersöka dörrvakternas motsägelsefulla arbetssituation. Jag vill även undersöka om deras arbetssituation har lett till en livssituation där de bildat egna gemenskaper dörrvakter emellan.

Hur upplever dörrvakterna sin arbetssituation inom nöjessektorn, slits de mellan olika världar i ett sorts ingenmansland? Hur upplever de att andra individer ser på deras yrkeskategori? Är det så att dörrvaktens arbetssituation påverkar deras livssituation där de slutit sig samman i en egen gemenskap eller subkultur?

1.3 Disposition

I kapitel 2 redovisas tidigare studier och en beskrivning av de teorier som valts ut för i min studie om dörrvaktens arbets- och livssituation, där den första av teorierna handlar om begreppet ”*the marginal man / marginalmänniska*” som grundades av Robert E Park men där jag valt en senare version skapad av Everett C Stonequist. Därefter beskriver jag Ervin Goffmans teori om ”*stigma*” som enkelt kan knytas till den första teorin. Den avslutande och sista teorin handlar om subkulturer utifrån Chris Jenks beskrivning i boken *Subculture* där vissa avsnittet föll sig naturligt och också kan knytas till tidigare teorier i kapitlet.

Kapitel 3 inleds med ett avsnitt som beskriver kort två typer av dörrvakter. Sedan presenteras tillvägagångssättet i valet av intervjupersoner, därefter ges en beskrivning av den halvstrukturerade kvalitativa intervjun som blev valet av metod i undersökningen. Tematisering och planering av studien följer i nästa avsnitt som sedan efterföljs av en beskrivning av analysverktyget som använts. Sist i kapitlet presenteras de etiska övervägandena som jag tagits stor hänsyn till genom hela undersökningsprocessen.

Intervjuredovisningen i kapitel 4 inleds med en kort presentation av intervjupersonernas bakgrund för att sedan följas av deras arbets- och livssituation. Redovisningen innefattar referat med några citat blandade för att kunna återge en rättvis bild av intervjupersonernas berättelser.

I kapitel 5 kommer analysen med en uppdelning utifrån tre olika temaområden; marginal människan, stigma och subkulturer. Teorierna ifrån kapitel 2 kommer att vävas ihop med intervjuredovisningarna i kapitel 4. Flera exemplifierande citat från intervjupersonernas berättelser kommer att ligga under varje text stycke för att visa tydligheten mellan teorierna och intervjupersonernas situation.

Kapitel 6 består av en sammanfattande diskussion där jag även reflekterar över syftet och frågeställningen i undersökningen. Jag tar även upp tankar och idéer om en eventuell ny och större studie om yrkeskategorin dörrvakter.

Kapitel 2: Teori

2.1 Tidigare studier

The Police Research Group i England har gjort en studie under en period på två år om dörrvakter som heter *Clubs, drugs and doormen*. Där beskriver man att nattklubbar och barer är ställen dit människor söker sig för att roa sig, men dit söker sig även ofta kriminella individer för att synas och distribuera droger, vilket också passar in i den svenska nöjessektorn. Nattklubbarna och barerna är potentiella marknadsställen för drogdistribution. I Merseyside (Liverpool) och Northumbria (Newcastle) där den engelska studien gjorts finns ett talesätt bland de kriminella grupperingarna, eller ”*control the doors, control the floors*”, som översatt blir kontrollera dörrarna så kontrollera du golven. Där har man funnit att dörrvakter ofta är involverade i de kriminella aktiviteterna och att de då har procent på försäljningen som sker på deras etablissemang (Morris, 1998:III-V).

Diskriminering är ytterligare en aspekt som dörrvakterna tvingas möta i sitt yrkesutövande. Brottsförebyggande rådet (Brå) har gjort en studie om diskriminering som heter *Olaga diskriminering* där det visar att över hälften av de anmälningar som kommit in under 1990-talet begicks inom restaurang- och nöjessektorn (Löow, 2001:189). Med olaga diskriminering avses brott enligt 16 kap. 9 § i brottsbalken (Löow, 2001:188). Brå påpekar att anmälningarna inte nödvändigtvis är mer utbredda inom nöjessektorn än andra sektorer, utan att fördelningen av anmälningar förmodligen är ett resultat av det mediala intresset för olaga diskriminering och att diskrimineringen i de fallen upplevs som mer direkta (Löow, 2001:189). Bland de individer som var skäligen misstänkta för olaga diskriminering (åren 1990-2000) dominerade män mellan 25 och 40 år. De flesta anmälningarna var mot dörrvakter, restaurangägare och annan personal inom restaurang- och nöjessektorn (Löow, 2001:192).

Precis som beskrivs i rapporten *Clubs, drugs and doormen* förekommer ofta samma typ av anställningsformer i Sverige hos dörrvaktspersonalen, dvs. lösa anställningsformer ofta behovsanställningar där krögarna anställer endast på personlig basis (Morris, 1998:3). Denna osäkra anställningsform kan tänkas göra dörrvakter mer benägna att ”ta order” från krögaren.

Sammanfattningsvis visar inledningen och tidigare forskningen att dörrvakter slits mellan olika sociala världar och aktörer (polisen, krögaren, de kriminella) i branschen, där de måste anpassa sig till varje värld och aktör i olika situationer.

2.2 Everett C Stonequist om ”*marginalmänniskan*”

I den första teorin är det viktigt att poängtera att jag inte undersöker etniska förhållanden utan en yrkeskultur. Teorier om marginalerfarenheter handlar ursprungligen om etniska relationer men jag kommer att använda begreppen för att bestämma en motsägelsefull situation där dörrvakter slits mellan två världar. Beskrivningen av begreppet och teorin bakom marginalmänniskan som nu följer är den första av tre teorier i kapitlet.

Robert E Park identifierade en personlighetstyp när han skapade begreppet ”*marginal man / marginalmänniskan*” och som han definierade som en person som lever och delar kulturer och traditioner mellan två sociala världar, aldrig riktigt villig att bryta med sitt förflutna. Även om han eller hon är tillåten att göra det skulle individen ändå aldrig bli riktigt accepterad (Stonequist, 1935:3).

Marginal människan uppstår i en tvåkulturell eller mångkulturell situation. Det naturliga begär som en människa med dubbel etnicitet har är att avancera emot den grupp som har högre statusen i samhället /.../ Marginalmänniskan upplever vad Du Bois analyserade som ett dubbelt medvetande. Det är som om han betraktar sig själv genom två spegelglas som presenterar oförenliga bilder. Marginalindivider passerar genom livscykeln efter att ha introducerats in i två kulturer och detta i sin tur gör att det uppstår kriser vilket leder till ett behov att anpassa sig (Stonequist, 1935:1, min översättning).

Konfliktsituationerna kännetecknas av hur marginalmänniskan ser på sig själv utifrån varje grupps synvinkel, han upplever konflikten som sina personliga problem. Hans ambitioner möter därför fientliga känslor i sin självaktning: han skulle föredra erkännande av den dominanta gruppen men han ogillar deras arrogans. Stolthet och skam, kärlek och hat och andra motstridiga uppfattningar blandar sig i hans karaktär. De två kulturerna producerar dubbla mönster av identifikation och splittrad lojalitet och försöken att behålla självaktningen transformerar dessa känslor till en ambivalent ståndpunkt (Stonequist, 1935:7). Stonequist fann att en person som befinner sig i en kultur och inte har anpassat sig till den nya situationen kan i de fall han blir bemött med en fientlig attityd förvandlas till en marginalmänniska (Stonequist, 1935:7).

Marginaltypen kan också uppstå bland människor som inte själva har invandrat men som istället har blivit subjekt för kränkningar utifrån. Så vid sidan av etniska korsningar finns också den oblandade kulturella korsningen. Det är uppenbart att etnicitet inte är avgörande för om en marginalmänniska skall uppstå utan reaktionen på en kulturell sammanblandning (Stonequist, 1935:9). De inre konflikternas intensitet kan variera för olika individer i olika situationer. För vissa kan det vara mindre problematiskt och i sådana fall kan man inte tala om en marginalmänniska. Men ifall konfliktens intensitet blir varaktig och personligheten i sin helhet orientera sig kring konflikten kan man tala om en sådan personlighetstyp. I de fallen kan man urskilja tre stadier som individen genomgår (Stonequist, 1935:10).

I anpassningsstadiet upptäcker individen sällan att han eller hon tar sig an två kulturer och upplever inte ännu någon lojalitetskonflikt /.../ Andra stadiet kännetecknas av att de typiska karaktärsdragen för en marginalmänniskan och är upplevda kriser i reaktionen på situationerna. Individens livsvärld är allvarligt förvirrad. Det i sin tur kan resultera i en känsla av chock, rastlöshet, besvikelse och främlingskap. En ny självuppfattning framträder i spegeln av den nya insikten i situationen /.../ Tredje stadiet består av mer bestående reaktioner på den individuella situationen. Generellt kan individen utvecklas i flera olika riktningar. Han kan fortsätta mot den dominanta gruppen och eventuellt lyckas bli en accepterad medlem. En annan möjlighet ligger i att han rör sig i den andra riktningen, kasta sitt öde åt den underordnade gruppen. Ytterligare aspekter som kan uppkomma är där han inte följer någon ovanstående riktningar utan istället hamnar i en tillbakadragenhet och isolation, kanske skapandet av en ny minoritetsgrupp eller en förflyttning kanske genom att byta ort, land (Stonequist, 1935:10-11, min översättning).

Om en grupp av marginalmänniskor sluter sig samman i en minoritetsgrupp, kan ett nytt socialt nätverk, en subkultur, kanske en ny etnicitet, etableras (Stonequist, 1935:12), vilket för oss till nästa teoretiska tema.

2.3 Erving Goffman om ”stigma”

I varje samhälle delas individer in i olika kategorier, samt vilka egenheter som uppfattas som vanliga och naturliga för medlemmarna inom varje sådan kategori (Goffman, 1972:11). Karaktären vi tillskriver honom genom våra intryck bör enligt Goffman benämnas som hans virtuella (skenbara) sociala identitet. Motsatsen till den virtuella sociala identiteten är den faktiska sociala identiteten som innebär individens egen identitet (Goffman, 1972:12).

När en främling befinner sig i vår närvaro, kan det framgå att han besitter någon egenskap som gör honom olik de övriga personerna som tillhör den kategorin där han inplaceras, någon mindre önskvärd egenskap. På så vis reduceras han i vårt medvetande från en fullständig och vanlig människa till en kastmärkt, en utstött människa. Att stämplas på det sättet innebär ett stigma, i synnerhet då den vanhedrande effekten är omfattande; stundom kallas det också oförmåga, oduglighet, handikapp. Det innebär en speciell diskrepans mellan den virtuella och den faktiska identiteten (Goffman, 1972:12).

I dessa situationer vidtas ofta diskriminerande åtgärder av olika slag, där man på ett effektivt sätt, men ofta oavsiktligt, reducerar vederbörandes livsmöjligheter. Man bygger upp en ideologi för att förklara hans underlägsenhet och för att övertyga sig själv och andra om den fara han representerar. När det gäller dörrvakter kan människor använda sig av stigmatemer som idiot, svin eller misslyckad polis i det dagliga talet som källa för att påtvinga dem ofullkomligheter och samtidigt tillskriva dem vissa önskvärda men fördömda egenskaper, ofta av ett överdrivet slag (Goffman, 1972:15).

En stor del av de individer som hamnar inom en viss stigmakategori kan omtala samtliga medlemmar av densamma som grupp eller vi eller vårt folk och de individer som står utanför kategorin kan likaså benämna dem som tillhör den i gruppstermer. Vad man kan konstatera är att medlemmar av vissa stigmakategorier tenderar att sluta sig samman i små sociala grupper rekryterade från denna kategori, samt att vissa av grupperna i olika grad är benägna att organisera sig inom ett vidare fält (Goffman, 1972:31-32).

Dåligt rykte eller ökändhet är något som uppstår när det finns en krets av personer som har negativa upplysningar om en annan person utan att känna honom personligen (Goffman, 1972:77). Massmedia kan självfallet spela en central roll här, i det att man gör det möjligt för en enskild individ, t.ex. en dörrvakt, att övergå till att vara en offentlig person. Om en individ får eller har en offentlig image, tycks dessa fakta bestå i ett begränsat urval som i och för sig kan vara sanna. Dessa fakta blåses sedan upp av nyhetsmedia och används som en fullständig bild av individen (Goffman, 1972:78). Det skall poängteras att ryktbarheten kan vara både negativ och positiv.

Det bemötande som en individ får röna på grundval av sin sociala identitet byggs ofta ut med extra hänsyn och tolerans ifall det är fråga om en ryktbar person just på grund av dennes personliga identitet. Precis som en person i en småstad, kan en ryktbar person inte gå ut och shoppa utan att bli igenkänd. Själva det förhållandet att alltid bli kognitivt igenkänd av främmande personer på offentliga platser, kan vara en källa till tillfredsställelse (Goffman, 1972:76).

En stigmatiserad individ kan också tillhöra flera andra kategorier och grupper men de betraktas inte som hans verkliga grupp, i själva verket tillhör han inte dem. Individens verkliga grupp är den kategori av individer som får underkasta sig samma försakelser som han själv då de har ett och samma stigma (Goffman, 1972:118). Detta illustrerar att de egenskaper och den natur individen själv tilldelar sig och andra tilldelar honom är ett utflöde av karaktärsdrag av hans grupptillhörighet (Goffman, 1972:118-119), som för oss vidare till den sista av teorierna.

2.4 Chris Jenks om ”subkultur”

I den tredje och sista av mina teorier förklarar jag subkulturer utifrån Chris Jenks teoretiska perspektiv där mina tidigare teorier om marginalmänniskan och stigma också har sitt ursprung.

Det mest påtagliga i det sociala livet är att den individuella aktören lär sig uppfatta sig själv i relation till det förflutna av andra människor, deras handlingar och deras förväntade handlingar. Så även vid bildandet av en stark och självcentrerad känsla av sin egen identitet lär sig individen att klassificera sin gestalt som en reflektion av reaktioner som andra människor gör av hans eller hennes beteende. Det är en process av kollektivt konstruerad självuppfattning som framkallas och bekräftas genom reaktioner av andra i interaktion. Cooley har beskrivit spegelglasets själv, där vi ser oss själva som andra ser oss, vi blir medvetna om hur vi uppfattas av andra (Jenks, 2005:59). Detta gäller i allra högsta grad för individer som tillhör en stigmatiserad subkultur.

Kulturer kan ses som en källa av potentiellt betydande strukturer som aktören ärver. Subkulturer, bara genom deras existens, föreslår att det finns alternativa former av kulturella uttryck vilka reflekterar den kulturella mångfalden inom en kultur /.../ Subkulturer förekommer där det finns någon form av organiserad och igenkännbar konstellation av värderingar, beteenden och handlingar vilka skiljer sig från den överlägsna uppsättningen av normer (Jenks, 2005:136-137, min översättning).

Man måste observera att en subkultur består av kollektiva erfarenheter, inte en individuell handling. Legitimeringen av ett avvikande mönster skiftar då omedelbart från den individuella statusen av en individ till ett kollektivt fenomen. Så en viss ömsesidig orientering legitimerar

de stigmatiserade individerna, som i sin tur skapar dessa kollektiv i ett subsystem (Jenks, 2005:85). Medlemmarna i en subkultur är i grund och botten vem som helst, de söker erkännande, acceptans, alltså likformighet och en värdighet i sina motiv. (Jenks, 2005:85).

Avvikelsen består i att göra det möjligt att agera utifrån både sin likformighet och sina främmande komponenter i den motsägelsefulla motivationsstruktur som individen innehar. För att göra det måste han göra ett byte till den avvikande subkulturen från den huvudsakliga kulturen i samhället där han lever. Först när han gjort det kan han nå likformighet inom den avvikande subgruppen men samtidigt blir han förfrämligad från den huvudsakliga kulturella strukturen vilket i sin tur ger honom en känsla av ambivalens.

Man kan säga att subkulturers medlemmar i grund och botten söker erkännande från den avvikande gruppen och solidaritet från samhället i övrigt. Det tvångsmässiga inslaget blir alltså centralt men kan ha varierande betydelse (Jenks, 2005:85). Igenkännandet av den egna avvikelsen och behovet att anpassa sig genom integration och bundenhet finns inom den praktiska subkulturen (Jenks, 2005:89). Sammanfattningsvis kan man säga att systemet trycker tillbaka individen och individen uttrycker sitt sociala inneboende behov i en ny delkultur. Många avvikare och utstötta som har upplevt ett stigma och utanförskap från de ”normala” har uppnått ett erkännande inom olika subkulturer. Subkulturer garanterar alltså marginaliserade och stigmatiserade individer en räddning och erkännande (Jenks, 2005:89).

Kapitel 3: Metod

3.1 Två typer av dörrvakter

Definitionen av dörrvakter kan ofta verka diffus så jag skall kortfattat tydliggöra de två typer av dörrvakter som arbetar på krogar runt om i Sverige i inledningen av metodkapitlet.

Ordningstvakt, som är den ena typen av dörrvakter, går en grundutbildning i polismyndighetens regi på två veckor. Sedan går de en obligatorisk fortbildning vart tredje år för att friska upp minnet av lagar, paragrafer, yrkesetik och självskydd samt diskuterar de yrkeserfarenheter man fått. Deras verksamhet regleras av polismyndigheten och de lyder direkt under polisen i det polisdistrikt där de tjänstgör. Ordningstvakter har flera lagar och paragrafer som är av polisärnatur att luta sig mot när de arbetar som dörrvakter.

Den andra typen av dörrvakter är entrévärdar och dessa har oftast ingen utbildning alls som kan relateras till arbetet som dörrvakt. Entrévärden har endast en lag att luta sig mot, där han bara ingripa eller gripa någon om den har begått ett brott där fängelsestraff kan följa. Det lagstödet har varje individ i det svenska samhället så entrévärden har egentligen inget särskilt lagstöd i sitt yrkesutövande. Han arbetar endast under krögaren och har inga andra skyldigheter eller plikter mot polismyndigheten.

Lagarna och paragraferna som skiljer de två typerna av dörrvakter finner ni i sin fullständiga form i appendixet längst bak i undersökningsrapporten under bilaga 2.

I min studie kommer jag att använda begreppet dörrvakter och inte skilja mellan ordningstvakter och entrévärdar eftersom de i realiteten utför samma typ av arbetsuppgifter och tillhör samma yrkeskategori, även om lagtexterna säger oss något helt annat. Jag gör denna ”sammanblandning” även för att inte skada individerna som deltar i undersökningen.

3.2 Urval av sociala enhet och intervjupersoner

Valet av den sociala enheten blev dörrvakterna för min studie och platsen där den skulle äga rum blev olika krogar i Västsverige. Jag var tvungen välja vilka personer i den sociala enheten som studien skulle koncentrera sig på. Poängen var att försöka hitta bra exempel där jag var

ute efter mer typiska fall som kanske kan återfinnas i andra varianter på andra ställen (Fangen, 2004:58). Informanterna pekades ut i ett temadefinierat universum som kännetecknar att de har en särskild egenskap gemensamt, de är dörrvakter inom en och samma yrkeskategori. Det geografiskt definierat universumet pekar ut var informanter bor eller befinner sig, vilket jag inte kan avslöja eftersom det då skulle kunna gå att identifiera mina intervjupersoner eftersom det är en liten krets av individer (Fangen, 2004:58-59). Vad jag kan avslöja är att uppsatsen rör några städer, krogar och dörrvakter i Västsverige.

Val av intervjupersoner i kvalitativa studier görs strategiskt utifrån vilken information olika personer har och vilka olika profiler eller vilka positioner de har i en viss gemenskap (Fangen, 2004:60). Vilket inte har varit helt oproblematiskt för mig. Dörrvakter är en liten och sluten krets och väldigt misstänksamma mot omgivningen. Så därför fick jag utnyttja min position på fältet. Snöbollsmetoden som jag använde mig utav istället, innebär att jag kontaktade en kollega, där han lät mig bekanta mig med en dörrvakt som i sin tur lät mig lära känna ytterligare några (Fangen, 2004:63). Kollegan fick gå i god för mig gentemot övriga dörrvakter för att de skulle få ett förtroende för mig och ge mig tillträde till sina unika berättelser (Fangen, 2004:63). Vikten av goda kontakter illustreras av att jag till en början försökte få olika dörrvakter att delta i undersökningen genom att närma mig dem direkt när de jobbade och bara genom att nämna min position som student ifrån Göteborgs universitet och genom att kort beskriva syftet med min studie. Alla försök misslyckades, även då jag berättade att jag själv har varit och är verksam som dörrvakt. Till sist fick jag ihop tre intervjupersoner via min kollega som var intresserade av att delta i min undersökning. Jag har använt mig utav fingerade namn och övriga personlig data är transformerad så att det inte kan kopplas till ursprungspersonerna, vilket jag går in på närmare i det etiska avsnittet i kapitlet (Kvale & Brinkmann 2009:88).

3.3 Den kvalitativa halvstrukturerade forskningsintervjun

Användandet av intervjuer som forskningsmetod är inget mystiskt. Intervjun är ett samtal som har en struktur och ett syfte. Intervjun går utöver det spontana vardagliga utbytet av åsikter och blir ett sätt för forskaren att genom omsorgsfullt ställda frågor och lyhört lyssnande skaffa sig grundligt prövade kunskaper. En introduktion av ämnet för intervjun gjordes och en kritisk uppföljning av informantens svar på frågorna som ställdes. Målet var att få beskrivningar av

intervjupersonens livsvärld i syfte att tolka innebörden av de beskrivna fenomenen (Kvale &Brinkmann, 2009:19).

En halvstrukturerad livsvärldsintervju kan beskrivas med att man försöker förstå teman i den levda vardagsvärlden ur undersökningspersonens eget perspektiv. Intervjun söker efter beskrivningar av intervjupersonens levda värld utifrån en tolkning av innebörden hos de beskrivna fenomenen. Den liknar ett vardagssamtal men som professionell intervju har den ett syfte och innefattar en specifik teknik. Den är halvstrukturerad – den är varken ett öppet vardagssamtal eller ett slutet frågeformulär. Den utförs enligt en intervjuguide som fokuserar på vissa teman och som innehåller förslag till frågor, vilket ni finner i sin fullständiga form i bilaga 1. Intervjun skrevs ut och den utskrivna texten och bandinspelningen utgjorde det material som sedan blev föremål för min analys (Kvale &Brinkmann, 2009:43).

3.4 Tematisering och planering av intervjustudien

I mina intervjuer ställdes frågor för att få en bild av intervjupersonernas kulturella uppfattningar. Intervjuerna var också deskriptiva och försökte kartlägga centrala aspekter av intervjupersonens livsvärld. De försökte utveckla teoretiska föreställningar om temat och deduktivt pröva konsekvenserna av teorierna. Innebörden av det är att man utvecklar en teoretisk förståelse av de fenomen som ska studeras för att kunna etablera den bas med vilken den nya kunskapen ska integreras. Där behövde jag vara bekant med temat för att kunna ställa relevanta frågor för undersökningen (Kvale &Brinkmann, 2009:122).

Kännedom om innehållet i min undersökning skaffade jag inte bara genom litteratur och teoretiska studier. Utan genom att jag har befunnit mig i den miljö under flera års tid där undersökningen genomfördes så jag förstod den lokala jargongen. Att begripa de dagliga rutinerna och maktstrukturerna kunde då ge mig en känsla av vad informanterna skulle berätta för mig (Kvale &Brinkmann, 2009:123).

När jag planerade min intervjustudie så övervägde jag noggrant om det finns andra metoder som är mer adekvata för mitt projekts tema och syfte (Kvale &Brinkmann, 2009:132-133). Styrkan i en intervju är dess privilegierade tillträde till intervjupersonens vardagsvärld som var relevant för att komma åt den informationen som behövdes i min studie. Så det medvetna bruket av ett subjektivt perspektiv behöver inte vara något negativt, vilket jag också

reflekterat över. Snarare kunde mitt och intervjupersonernas personliga perspektiv erbjuda en specifik och receptiv förståelse av deras livsvärld (Kvale &Brinkmann, 2009:186).

3.5 Intervjuanalysen som teoretisk tolkning

Teoretiska tolkningen som blev valet av analysverktyg för mig, präglas av att materialet tolkas utifrån olika teoretiska perspektiv och där varje perspektiv kan belysa olika aspekter av fenomenet (Kvale &Brinkmann, 2009:253). Det behövs ingen avancerad analytisk teknik under den teoretiska tolkningen av intervjuerna, utan det väsentligaste är den teoretiska kunskapen om undersökningsämnet och att man ställer teoretiskt genomtänkta intervjufrågor. Återkommande läsningar av intervjuerna gjorde mig bekant med datamaterialet och gjorde så att jag kunde sammanfatta rapporten utifrån vissa nyckelteman (Kvale &Brinkmann, 2009:254). De olika teman som dök upp i texten registrerades, klassificerades och klassificerade om på basis av ett aktivt sökande efter teoretiska belägg i intervjuerna (Kvale &Brinkmann, 2009:254-255).

Under hela undersökningen har jag försökt upprätthålla en kreativ dialog mellan materialet och olika teorier, inte för att försöka underbygga en förutfattad mening, utan helt enkelt för att förstå problemet i deras sociala kontext såsom de upplevs av dörrvakterna. För att motverka en teoretisk snedvridning gjorde jag de analytiska frågor som låg till grund för min tolkning explicita och i linje med en hermeneutisk ansats och tänkte noga igenom mina egna antaganden om forskningsämnet (Kvale &Brinkmann, 2009:256).

3.6 Etiska frågor kring studien

Mitt etiska ideal har varit att jag känner till mitt ämne väl och kan delta i sammanhängande moralisk argumentering (Kvale &Brinkmann, 2009:84). Undersökningspersonerna i min studie blev informerade innan intervjuerna om det allmänna syftet med min undersökning, om hur den var upplagd i stort och om vilka risker och fördelar som kunde vara förenade med ett deltagande. De fick även informationen om att de deltar frivilligt i projektet och har rätt att dra sig ur när som helst ”*informerat samtycke*”. Även informationen om ”*konfidentialitets kravet*” framgick till individerna som deltog i min undersökning. Jag förklarade vem som kommer att ha tillgång till intervjuerna, min rätt att publicera hela intervjuerna eller delar av dem, och deltagarnas eventuella tillgång till utskriften (Kvale &Brinkmann, 2009:87).

Konfidentialitet betyder att privata data som identifierar deltagarna i undersökningen inte kommer att avslöjas, därför har jag använt mig av fingerade namn och övriga personlig data är transformerad så att det inte kan kopplas till ursprungspersonerna (Kvale & Brinkmann, 2009:88).

En bedömning av konsekvenserna av min kvalitativa studie både efter den skada som deltagarna kan lida och efter de vetenskapliga fördelar som deras deltagande i studien ger gjordes noggrant av mig. Vilket innebär att riskerna för att undersökningspersonerna lider skada ska är så liten som möjligt (Kvale & Brinkmann, 2009:89). Som avslutning på min etiska del i studien vill jag säga att moraliskt ansvarsfullt forskningsbeteende är mer än bara abstrakt etisk kunskap och kognitiva val. Det handlar om forskarens moraliska integritet, känsligheten för och engagemang i moraliska frågor (Kvale & Brinkmann, 2009:90).

Kapitel 4: Intervjuredovisning

4.1 Martins arbets- och livssituation

Martin är en 29 årig man född i Sverige men med föräldrar av en annan etnisk härkomst. Utbildningsmässigt har han gått färdigt grundskolan och genomfört en gymnasialutbildning. När han inte arbetar på krogen som dörrvakt spenderar han sin fritid med familj och vänner men tränar också flera gånger i veckan, de vanliga som alla andra som Martin själv uttrycker det under intervjun. Han rekryterades in i branschen för cirka 6 år sedan via vänner som då var yrkesverksamma dörrvakter. Att få arbete som dörrvakt är enligt Martin omöjligt om man inte rekommenderas av andra dörrvakter och sedan måste man enligt honom visa att man kan leva upp till det som krävs av yrkesgruppen.

Några negativa aspekter med yrket som dörrvakt anser Martin är att många människor har fördomar och ser ner på dem som yrkeskategori. Martin tycker att det känns illa att bli kallad olika saker men han har vant sig vid det och bryr sig inte så mycket om det längre. Han berättar hur han upplever att de blir utsatta för negativ kritik från alla och nämner några aktörer som t.ex. polis och media.

I arbetet ingår att samarbeta med polismyndigheten så en relation till dem ser han som oundviklig eftersom allt i deras yrkesutövande måste rapportera till dem, t.ex. om de nekar någon person inträde till krogen, om det blir bråk eller tar ut någon från krogen. Martin upplever att polisens syn på dörrvakter som yrkeskategori har blivit bättre men att den fortfarande inte är så bra som den borde vara och att understödet ifrån dem är dåligt.

Martin beskriver många olika situationer där han har behövt understöd och hjälp från polisen men då han ringt efter dem, att de inte dykt upp. Så därför finns avsaknaden av förtroende för polisen när det kommer till att be om hjälp från dem i sitt yrkesutövande. Däremot berättar Martin att han och andra dörrvakter finner stort förtroende och understöd hos sina kollegor.

Enligt Martin måste de ha en fortlöpande kontakt med krögaren för att kunna upprätthålla en god relation och behålla sina arbeten, med tanke på de lösa anställningsformer de har, men han tillägger att även om det hade varit önskvärt med tryggare anställningsformer så tror han att det skulle kunna påverka kvalitén på deras yrkesutövande.

De kriminella går det inte att undvika att ha en relation till, enligt Martin. Men han poängterar att relationen bara är ytlig. Martin berättar att de ofta pratar med de kriminella för att skaffa sig en närmare relation men att det enbart är ur säkerhetsaspekter då han vill ha dem på sin sida om något allvarigare problem skulle uppstå när han arbetar och då understödet från polisen är dåligt.

”Jag känner absolut ingen tillhörighet till de kriminella. Gör man det skall man inte arbeta på krogen.” (Martin, 2009)

Hur andra ser på dörrvakter upplever Martin ofta är en nedvärderande syn där de kan få höra uttalanden som: att de är simpla dörrvakter, att de borde skaffa sig en utbildning och ett annat jobb. ”Det de inte förstår är att det vi gör är väldigt hårt och väldigt påfrestande”, säger han. Upplevelsen av att media påverkar bilden av dem är också uppenbart, vilket man tydligt kan se i citatet nedan.

”Det skrivs och tycks väldigt dåliga saker om dörrvakter, alla har fördomar om oss, man är aggressiv, man gillar att slåss, man bara raggat tjejer.” (Martin, 2009)

När de ingriper berättar Martin att gästerna som de ingriper mot tycker ofta att deras agerande är felaktigt och att de blir orättvist behandlade. Men som Martin uttrycker det: ”Vi ingriper aldrig utan en anledning och vi brukar sällan eller aldrig ha fel.” Ibland motsätter sig andra individer deras ingripanden och i dessa situationer får de ofta höra uttalanden som t.ex. övervåld, aggressiva dörrvakter som bara vill slå folk.

Tillhörigheten till andra dörrvakter är väldigt stark då Martins närmsta vänner också är yrkesverksamma dörrvakter. Arbetstiderna och att de befinner sig i samma arbetssituation tror han är en stor bidragande orsak till den starka tillhörigheten. Martin berättar att de följer ungefär samma livsmönster och har samma intressen.

Han poängterar även att de lever under samma förutsättningar och har ett ganska annorlunda liv jämfört med dem som lever ett ”normalt liv”. Normerna och värderingarna inom yrkeskategorin upplever han är samma där t.ex. orättvisor både i sin yrkesroll och i sin privata roll sällan passerar obemärkta. Martin upplever att de ser på saker annorlunda och att de har

mycket bättre koll på allting än vad andra vanliga människor har. ”Man går runt och ser på allt på ett mycket annorlunda sätt”, säger han. En sorts yrkesskada berättar Martin, där de gör bedömningar av människor i sin omgivning jämt och ständigt.

4.2 Hasses arbets- och livssituation

Hasse är 43 år gammal och har varit verksam som dörrvakt i 15 år men har nu dragit sig tillbaka. Hasse är idag gift och har barn men upplevde att det var svårt när han fortfarande var verksam som dörrvakt att ha ett fast förhållande pga. den livsstil som yrket medför. Idrotten har varit en stor del i hans liv då han tränat och tävlat på elitnivå. Hans val att bli dörrvakt var för att gå i sin fars fotspår, även då hans far förklarade de negativa aspekterna med yrket för honom. Pappans gamla kontakter i branschen blev inkörsporten för Hasse där han kunde bli antagen i kretsen av dörrvakter.

Yrket som dörrvakt upplevdes av honom som trevligt då han fick ta del av utelivet samtidigt som han tjänade pengar. Han beskriver det som att han hade en bit av båda världarna på sin arbetsplats (krogen).

Däremot var de negativa aspekterna många med yrket. Ett exempel var då krögaren ville ha mer individer med svenskt ursprung inne på krogen, vilket gjorde Hasse väldigt kluven. En annan negativ sida var när han nekade individer som var för påverkade och då det ofta uppstod konflikter. Men vad Hasse upplever som svårast var när det kom individer som tillhörde olika kriminella gäng, då fick han balansera och tillmötesgå deras villkor och allt för att skapa sig en lugn och trygg arbetsmiljö.

Relationen med polisen upplevde han som väldigt negativ, men ändå en nödvändighet för att kunna vara verksam som dörrvakt. Hasse beskriver hur det efter kl.02 på natten inte fanns några poliser patrullerande på gatorna och att de då känner sig väldigt sårbara och om de ringde efter dem för hjälp så kunde det ta väldigt lång tid innan de kom på plats, om de dök upp alls. Vid ett tillfälle hade polisen besökt krogen där Hasse arbetade och påpekade att dörrvakterna skulle neka kriminella individer med västar tillhörande olika motorcykelorganisationer inträde till etablissemang, även om det inte fanns någon lag som stödde en sådan diskriminering.

Att undvika att ha en relation till de kriminella ansåg Hasse inte gick, då de släppte in de kriminella på krogen och skapade sig en relation med dem, men det var endast av säkerhetsskäl. Han pratar om en balansgång som var nödvändig att lära sig för att kunna vara yrkesverksam som dörrvakt.

”Nekar du de kriminella får du problem. Du får problem när du slutar, när du går hem så väntar de på dig /.../ Så det går absolut inte att undvika dem. Nej.” (Hasse, 2009)

Fördomar mot dörrvakter tror Hasse är vanliga och där media rapportering om yrkesgruppen är en bidragande orsak att förstärka dem. Han upplever att det aldrig skrivits eller skrivs något positivt om dörrvakter och att media hela tiden bara ger en negativ och vinklad rapportering av dem som yrkeskategori.

Tillhörigheten till andra dörrvakter var och är fortfarande stark enligt Hasse, då hans bästa vän är en yrkesverksam dörrvakt. Han tror också att alla dörrvakter lever under samma förutsättningar och att de har en förståelse för varandras arbets- och privata situation.

Den extrema arbetssituationen anser Hasse förmodligen är huvudskälet till att dörrvakterna sluter sig samman och där de blir en kategori i sig och skapar sin trygghet. Normerna och värderingarna upplevde han som likvärdiga inom gruppen med dörrvakter.

”När man jobbar med det följer man ett visst livsmönster och det i sin tur påverkar en och det vore konstigt om det inte gjorde det. Man utvecklar en typ av livsstil när man jobbar som dörrvakt.” (Hasse, 2009)

Hasse berättar om att göra bedömningar, läsa av människor och att balansera igenom livet är ett mönster som förvärvats genom hans yrkesverksamma karriär som dörrvakt och håller i sig än idag. När han fortfarande var verksam som dörrvakt utvecklades yrkesrelationerna till gemenskaper där kollegor blev goda vänner. ”Vi var som ett lag, en familj där de alltid ställde upp och stöttade varandra i svåra situationer både yrkesmässigt och privat”, säger han. Kollegor som var verksamma på andra krogar ställde också upp på varandra i dessa situationer.

4.3 Peters arbets- och livssituation

Peter är en 45 årig svenskfödd man som varit verksam som dörrvakt i tjugo år, han har haft det som heltidsarbete och extra arbete. Han är idag samboende med sin flickvän men har haft svårt att hålla ett fast förhållande under sina yrkesverksamma år. Peter har varit sjukskriven i flera perioder p.g.a. sitt arbete. Under sin utbrändhetsperiod hade han krigsscener i sitt huvud och han upplever det som en väldigt påfrestande tid i sitt liv.

Negativa aspekterna med yrket är många och Peter har svårt att definiera dem alla, men några av dem som han säger är, våldsamheter, skjutvapen, psykiskt sjuka personer och den ofta dåliga arbetsrelationen till krögare och polisen.

Relationen till polismyndigheten anser han både är bra och dålig. Peter tycker att polisen borde förbättra relationen till dörrvakterna och att de borde ta fler beslut som idag läggs på dörrvakterna. Han upplever också att polisen äventyrar hans och andra dörrvakters säkerhet genom att ha andra individer kan hämta ut deras personuppgifter på rapporterna som de skickar till myndigheten efter avslutat arbetspass.

Tillhörigheten till polisen ser Peter som en påtvingad nödvändighet och hur polisen ser på dörrvakter upplever han att det var bättre förr då han idag känner sig ifrågasatt av dem i sitt yrkesutövande.

Nya poliser berättar han är som "Svensson" och att de inte vet vad en dörrvakt är, vilka skyldigheter eller rättigheter de har i sin yrkesroll. Peter beskriver samarbetet med polisen som väldigt bristfälligt nästan obefintligt.

"Det är vart tredje år då vi går fortbildning. Då pratar vi. Sedan är det inget mer." (Peter 2009)

Dörrvaktens relation till krögaren ser han som ett måste, då det är han eller hon som betalar deras lön. Samarbetet upplever han är bristfälligt många gånger, då krögaren sällan eller nästan aldrig har tid att lyssna på dörrvakterna. När jag tar upp frågan om anställningsformen skrattar Peter och säger att den är extra vid behov.

"Jag känner absolut igen trygghet i min anställning. Inga försäkringar eller någonting." (Peter 2009)

Peter uppfattar de kriminella som vistas i krogmiljön som artiga mot honom och att de behandlar honom väl och att de är en tillgång i sitt arbete där de underlättar hans arbetssituation genom att de vistas på krogen där han är verksam. Han anser att det blir lugnare och tryggare när de befinner sig på krogen. Men han poängterar vikten av att hålla en distans till dem, som han uttrycker det: ”För att det inte skall äta upp dig senare i livet.”

Andra människor anser Peter inte vet så mycket om hans yrkeskategori där de vet inte vilka skyldigheter eller vilka rättigheter de har och han upplever att det varit så längre tid. Peter berättar även hur han upplever att andra individer ser på yrkeskategorin på ett nedsättande sätt.

Efter sina yrkesverksamma år så upplever han det svårt att jämföra sig med andra individer i samhället. Yrkeslivet har präglat hans personlighet då han upplever sig som mer uppmärksam än människor i allmänhet. Peter beskriver hur han sonderade omgivningen och läser av människorna i miljön där han befinner sig, men det är något som sker omedvetet från hans sida.

Känslan av tillhörighet till andra dörrvakter uppfattar Peter är stark, då han tror att deras arbetssituation påverkar deras privata situation på ett sätt där dörrvakter söker sig till varandra för att finna en trygghet och gemenskap. Han beskriver ett socialt nätverk av dörrvakter där alla känner varandra ibland via andra inom yrkeskategorin. Peter berättar också hur han tror dörrvakter lever under samma förutsättningar och följer samma typ av livsmönster. Alla Peters närmaste vänner är också yrkesverksamma dörrvakter och han förlitar sig bara på andra dörrvaktskollegor både yrkesmässigt och privat.

Kapitel 5: Analys

5.1 Dörrvakter som "marginalmänniskor"

Dörrvakterna i studien kan tydligt identifieras som marginalmänniskor då de lever mellan två sociala världar där de aldrig riktigt blir accepterade i någon av världarna (Stoneqvist, 1935:3). I min studie ser man hur de har övergivit sin strävan att införlivas i andra "högre" statusgrupper och har istället slutit sig samman i en egen grupp för att uppnå jämställdhet och självständighet (Stoneqvist, 1935:1). Vilket skiljer sig från de tidigare studierna från England där vi kan se hur många dörrvakter slutit till en av de högre statusgrupperna dvs. de kriminella, då de ofta är involverade i de kriminella aktiviteterna (Morris, 1998:III-V).

"Kändes som om polisen stod mer på vår sida förr. Ni gjorde det där bra kunde de säga. Idag ifrågasätter de allt vi gör. Ibland kan det kännas som om de tar in mig i häktet och att jag står anklagad. Vilket inte känns särskilt betryggande." (Peter, 2009)

"När jag var med mina kollegor kände jag mig trygg. Vi hade en tät arbetsrelation där vi blev goda vänner. Vi var ett lag. Som ett fotbollslag eller som en familj kan man säga." (Hasse, 2009)

Intervjupersonerna upplever ett dubbelt medvetande där de ser sig själva i två oförenliga bilder, yrkesrollen dörrvakt och den privata rollen, där behovet av att anpassa sig upplevs som stort (Stoneqvist, 1935:1).

"Ens flickvän kanske tycker att man visar för mycket auktoritet hemma och gillar väl inte det. Då säger hon till mig att nu får du släppa din vaktroll och då blir jag förbannad istället för jag kan ju inte hjälpa att jag är den jag är." (Peter, 2009)

Dörrvakternas sociala situationer gör dem till marginalmänniskor, där deras självkänedom om konfliktsituationerna kännetecknas av hur de ser på sig själv utifrån varje grups synvinkel. Något som försvårar deras situation ytterligare är att de känner sig tvingade att ständigt anpassa sig och ha en relation till alla aktörer i branschen (polismyndigheten, krögaren, de kriminella), vilket gör att de slits mellan aktörerna (Stoneqvist, 1935:7).

För att reflektera tillbaka till tidigare studierna som gjorts i England och jämföra med mina intervjupersoner kan man se att dörrvakterna delar lösa anställningsformer där de

”Relationen till polisen är oundviklig. Jag arbetar ju för dem.” (Peter, 2009)

”Krögaren måste man ha en relation till för det är ju hans krog.” (Martin, 2009)

”Ingen pratar om det men de vet om att de har en relation till de kriminella.” (Hasse, 2009)

Intervjupersonerna möter fientliga känslor i sin självaktning. De skulle föredra erkännande av de dominanta grupperna - men jag får känslan av att samtliga har övergett den strävan. Man kan också se att dörrvakterna blir bemötta med en fientlig attityd ifrån andra individer i samhället och det bidragande orsak som förvandlar dem till marginalmänniskor (Stoneqvist, 1935:9).

”Man har vant sig vid att bli kallad olika otrevliga saker så jag bryr mig inte så mycket längre. Men det är synd att folk ska tycka så när man står där och jobbar för andras skull och inte för ens egen. Men de är bara idioter som säger så. Jag och mina kollegor vet och alla andra som jobbar som dörrvakter att det inte är så.” (Martin 2009)

Marginaltypen kan uppstå bland människor som har blivit utsatta för kränkningar utifrån, vilket passar bra in i dörrvakternas berättelser. Så det blir uppenbart att etnicitet inte är avgörande för om en marginalmänniska skall uppstå utan reaktionen på en kulturell sammanblandning kan också skapa denna ambivalenta personlighetstyp (Stonequist, 1935:9).

”Folk kan säga saker som att vi är rasister, dumma i huvudet och att vi bara är enkla dörrvakter.” (Martin, 2009)

Bilden som intervjupersonerna ger genom sina berättelser är att gruppen av dörrvakter kan beskrivas som personlighetstypen marginalmänniska och de har slutit sig samman i ett nytt socialt nätverk, kanske rent av en subkultur. Men det ska vi återkomma till i det tredje avsnittet i kapitlet (Stonequist, 1935:12).

5.2 Dörrvakter och upplevelsen av ett ”stigma”

Dörrvakterna i undersökningen upplever att de tillhör en viss kategori och är medvetna vad som uppfattas som naturligt bland de sina. Deras uppfattningar om de normativa förväntningar som råder inom sin kategori är, t.ex. lojaliteten och att leva upp till de krav som ställs av medlemmarna för att bli antagen inom den slutna kretsen av dörrvakter (Goffman, 1972:11).

”Det är nästan omöjligt att om man inte känner någon nära eller på håll att få jobb som dörrvakt i den här staden. Någon måste rekommendera en sedan får man själv visa vad man går för.” (Martin, 2009)

I respondenternas berättelser ser man att de upplever att andra människor tillskriver dem en virtuell (skenbara) social identitet när de själva anser att de har en helt annan faktiskt identitet dvs. den egna identiteten. När en dörrvakt befinner sig i sin yrkesroll framgår det att han har egenskaper som gör honom olik majoriteten av de övriga personerna befinner sig i miljön. Dörrvakten är nykter då de flesta andra som besöker krogen är onyktra. Han eller hon har även en makt genom att kunna bestämma vem som skall komma in och inte på krogen och vem som får stanna kvar och inte inne på krogen. Det gör att dörrvakten reduceras i gästernas medvetande från en vanlig människa till en avvikande person, en utstött människa. Att stämpas så innebär ett stigma och det blir en speciell diskrepans mellan deras virtuella och deras faktiska identitet (Goffman, 1972:12).

”Människor vet inte vilka rättigheter eller skyldigheter vi har, de vet ingenting om oss. De tror att jag är en dum dörrvakt som tycker om att hävda mig.” (Peter, 2009)

I kapitel 2 i avsnittet tidigare studier såg vi att Brå's rapport om *Olaga diskriminering* pekar mot att dörrvakter ofta anmäls för diskriminering, men dörrvakterna i min studie får ofta själva höra diskriminerande uttalanden andra individer och media, vilket speglar en motsägelsefull situation (Löow, 2001:192). Man kan också historiskt se andra diskriminerande åtgärder mot dörrvakter. Magnus Ugglas populära låt ”IQ” och Arlas kampanj på baksidan av mjölkpaketet om en dörrvaktsdinosaurie är bara två av många exempel och kan ses som diskriminerande åtgärder mot yrkeskategorin. Dessa åtgärder kan reducera deras livsmöjligheter och få dörrvakterna att känna sig kränkta (Goffman, 1972:15).

”Det skrivs och tycks väldigt dåliga saker om dörrvakter, alla har fördomar om oss, man är aggressiv, man gillar att slåss, man bara raggar tjejer. En massa sådant sägs och tycks av allmänheten.” (Martin, 2009)

En av intervjupersonerna beskrev sig som ”fullt normal” men längre in i intervjun upplevde han sig stigmatiserad och insåg att han otvivelaktigt tillhörde den sociala kategorin av dörrvakter (Goffman, 1972:16).

”Jag lever ett normalt liv. Den enda skillnaden är att jag arbetar nätter. När jag inte jobbar så umgås jag med familjen och vänner och tränar styrketräning. De vanliga som alla andra /.../ Vi lever under samma förutsättningar och vi har ett ganska annorlunda liv jämfört med andra.” (Martin, 2009)

En av dörrvakterna i studien beskrev hur hans personliga identitet förstärktes när han var en offentlig person just på grund av sin sociala identitet. Själva det förhållandet att bli igenkänd av främmande personer på sin arbetsplats (krogen), var en källa till tillfredställelse för honom (Goffman, 1972:76).

”Det positiva med jobbet var att jag träffade väldigt mycket människor på många olika sätt och att jag var en offentlig person och syntes. Jag fick en kick av att synas offentligt när jag arbetade på krogen.” (Hasse, 2009)

Dörrvakterna i undersökningen kan vi nu konstatera hamnar inom en viss stigmakategori i sina yrkesroller där vissa individer i samhället och media bidrar till stigmatiseringen. De omtalar medlemmarna inom kategorin med termer som lag eller synonymerna som vi eller kollegorna och t.o.m. familj. De individer som står utanför deras egen kategori benämns också av dem i gruppetermer som t.ex. folk, människor, gäster eller andra (Goffman, 1972:31-32).

”Alla uttalanden kommer ifrån idioter. Jag och mina kollegor vet och alla andra som jobbar med det här vet att det inte är så /.../ Ändå får vi en massa negativ skit ifrån alla, ifrån media, ifrån polisen. Ja allihop.” (Martin, 2009)

Att yrkeskategorin dörrvakter har gemensamma aktioner och förpliktande mönster för ömsesidiga interaktioner visar sig i intervjupersonernas berättelser. Jag kan också konstatera att dörrvakterna som är av en viss stigmakategori tenderar att sluta sig samman i små sociala grupper helt rekryterade från denna kategori (Goffman, 1972:31-32).

5.3 Dörrvakter som en typ av ”subkultur”

Det sociala livet och de sociala handlingar som dörrvakterna i studien har lärt sig uppfatta är sig själv i relation till andra människor, deras handlingar och deras förväntade handlingar. Så oberoende av om intervjupersonerna har bildat en stark känsla av sin egen identitet lär sig dörrvakterna att klassificera sig som en reflektion av reaktioner som andra människor gör av deras yrkeskategori.

”De tyckte att alla dörrvakter var dumma och elaka när vi nekade dem inträde på krogen och kunde säga saker som: Jävla dörrvakter och idioter.” (Hasse, 2009)

Det är en process av kollektivt konstruerade självuppfattningar som framkallas och bekräftas genom reaktioner av andra i interaktion. Det handlar om att se sig i spegelglasets själv, där de ser sig själva som andra ser dem t.ex. simpla dörrvakter och blir därför medvetna om hur de uppfattas av andra (Jenks, 2005:59).

”Nu när jag varit verksam i tjugo år så är det svårt att jämföra sig med andra normala människor som arbetar sju till fyra.” (Peter, 2009)

I studiens intervjuredovisning ser man att dörrvakterna befinner sig i en konstellation av värderingar, beteenden och handlingar som skiljer sig från den överlägsna uppsättningen av normer som råder i samhället som jag definierar som en subkultur där de funnit en källa av betydande strukturer. Samtliga dörrvakter berättar om ett livsmönster som de lever efter, där de arbetar på nätterna och sover på dagarna samt tränar regelbundet. Den källan av betydande strukturer ger en mening i deras livssituation (Jenks, 2005:136-137).

”Man har nog samma värderingar och tankesätt, angående polisens roll, krögarens roll och gästernas roll. Man ser på saker och ting på samma sätt, ur samma perspektiv.” (Peter, 2009)

Ömsesidiga orienteringar legitimerar dörrvakterna i studien som stigmatiserade individerna där de i sin tur har skapat ett kollektiv inom ett subsystem (Jenks, 2005:85). Dörrvakter är i grund och botten som vem som helst men när de slits mellan olika sociala världar (polisen, krögaren och de kriminella) samt blir misskrediterade av gäster och media så söker de erkännande, acceptans inom den egna gruppen av likasinnade (Jenks, 2005:85).

”Vi höll en tät kontakt med varandra där vi ofta umgicks privat och diskuterade hur vi skulle förhålla sig och agera i yrkesrollen och bete oss privat /.../ Huvudsäket till att vi slöt oss samman var nog den extrema arbetssituationen vi hade. Man hade nästan bara tillit och förtroende för sina kollegor.” (Hasse, 2009).

”Vår arbetssituation gör nog att vi söker oss till varandra för att få trygghet och vänskap. Vi har som ett nätverk med dörrvakter där alla känner varandra på något sätt.” (Peter, 2009)

Intervjupersonerna upplever likformighet inom den avvikande subgruppen av andra dörrvakter men samtidigt blir de förfrämigade ifrån den huvudsakliga kulturella strukturen hos ”de normala”, vilket i sin tur ger dem en känsla av ambivalens (Jenks, 2005:85). Igenkännandet av den egna avvikelsen är en anledning till att de slutit sig samman i subkulturen med andra dörrvakter. Så att dörrvakterna i undersökningen känner sig som marginalmänniskor och att de upplever ett stigma och utanförskap från de ”normala” kan vi konstatera, men vi kan också se att de har uppnått ett erkännande och inneslutning inom den egna yrkeskategorin med andra dörrvakter i en subkultur. (Jenks, 2005:89).

Kapitel 6: Diskussion

6.1 Diskussion

Syftet med studien har varit att undersöka dörrvakternas motsägelsefulla arbetssituation. Jag ville även undersöka om deras arbetssituation har lett till en livssituation där de bildat egna gemenskaper dörrvakter emellan och frågeställningarna: Hur upplever dörrvakterna sin arbetssituation inom nöjessektorn, slits de mellan olika världar i ett sorts ingenmansland? Hur upplever de att andra individer ser på deras yrkeskategori? Är det så att dörrvaktens arbetssituation påverkar deras livssituation där de slutit sig samman i en egen gemenskap eller subkultur?

I sin arbetssituation beskriver samtliga intervjupersoner hur de slits mellan olika sociala världar. Dörrvakterna upplever att de ständigt måste upprätthålla en balans mellan aktörerna i branschen. Ungefär som en kameleont måste de ständigt anpassa sig till de olika aktörerna (polisen, de kriminella, krögaren) och de olika arbetsmiljöerna (krogarna). Det i sin tur har lett till att man kan identifiera respondenterna med personlighetstypen marginalmänniska där behovet av att anpassa sig är stort och där de aldrig bli riktigt accepterad av någon sida. Dubbla mönster av identifikation framträder i dörrvakternas berättelser och de upplever sig splittrade i sin lojalitet, vilket ger dem en ambivalent ståndpunkt.

En annan aspekt som yttrar sig i studien är hur dörrvakter beskriver hur de upplever att andra människor ser på deras yrkeskategori. Intervjupersonerna beskriver hur media och andra individer uppfattar deras virtuella (skenbara) sociala identitet, fylld av fördomar. Dörrvakterna berättar om hur gäster som besöker krogarna använder sig av olika stigmatemer som enkla dörrvakter, rasister och idioter och även hur media alltid ger en vinklad och negativ rapportering av yrkesgruppen i sin helhet, vilket ger andra individer en ofullständig bild av dem. Så intervjupersonerna i undersökningen upplever i allra högsta grad ett stigma.

Samtliga intervjupersoner upplever samma kollektiva erfarenheter, där de slits mellan olika aktörer och blir marginalmänniskor där andra individer och media bidrar till att de känner sig stigmatiserade. Allt det har bidragit till att de skapat en egen gemenskap eller subkultur där de söker erkännande och acceptans. Så den praktiska subkulturen garanterar dörrvakter i studien både emotionell stöttnen och erkännande.

Vad som är viktigt att poängtera är att resultatet i den här studien skiljer sig från den tidigare studien om dörrvakter från England och ger en bredare och fördjupad bild av deras arbets- och livssituation. Dörrvakterna i min studie tar tydligt avstånd från de kriminella till skillnad från den tidigare studien där många dörrvakter införlivats i den gruppen, samtidigt så erkänner de nödvändigheten med relation till de kriminella men att den endast är p.g.a. säkerhetsaspekter.

Många intressanta frågor och idéer har uppstått under studiens gång. En av dem är hur de andra aktörerna – polis, krögare, gäster, restauranganställda - upplever och ser på dörrvakterna som yrkeskategori. Kan det vara så att nöjesfältets maktstrukturer är en avgörande faktor hur andra aktörer ser på dörrvakter? Att kvantitativt undersöka polisanmälningssstatistiken, fällande domar mot dörrvakter i diskriminerande, våldsbrott eller andra kriminella handlingar är ytterligare en aspekt som hade varit intressant för att se om det finns någon sanning bakom andra individers uppfattningar om dörrvakter. Eftersom området är outforskat är användningen av olika metoder, fler intervjupersoner, andra perspektiv och fler teorier önskvärt för att kunna ge en bredare och djupare bild av dörrvakternas arbets- och livssituation. Den här studien har bara skrapat lite på ytan på ett mycket spännande och intressant forskningsområde.

Referenslista

Darwich F (2009): "Arla måste sluta håna oss dörrvakter". *Expressen debatt* 2009-11-27.

Fangen K (2004): *Deltagande observationer*. Upplaga: 1:1. Malmö: Liber AB.

Goffman E (1972): *Stigma - den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag AB.

Jenks C (2005): *Subculture - The Fragmentation of The Social*. London: SAGE Publications Ltd.

Kvale S & Brinkmann S (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Upplaga 2:1. Lund: Studentlitteratur AB.

Lööw H (2001): *Olaga diskriminering*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Morris S (1998): Clubs, drugs and doormen. *Crime Detection and Prevention Series Paper* 86. London: Police Research Group Home Office.

OV Utbildningskonsult (2003): *Legalitet, Behov, Objektivitet och Proportionalitet ger Rättssäkerhet, Ordningsvakt - en sammafattning av lagtext med tolkningar och kommentarer*. Utgåva: 9. Stockholm: OV Utbildningskonsult AB.

Stonequist E (1935): "The problem of the marginal man" *The American Journal of Sociology*, Volume: XLI Number: I s.1-12. The University of Chicago Press.

Bilaga 1: Intervjuguide

Intervjuguide

Introduktion

Finns inga rätt eller fel svar, utan jag vill förstå allt ur din synvinkel. Hur du upplever saker utifrån dig och din situation.

Intervjun kommer att inledas med en orientering där jag definierar situationen och om syftet med undersökningen. Användningen av bandspelaren är för att jag skall kunna koncentrera mig på själva intervjun och slippa att sitta och anteckna hela tiden.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka dörrvakternas motsägelsefulla arbetssituation. Jag vill även undersöka om deras arbetssituation har lett till en livssituation där de bildat egna gemenskaper dörrvakter emellan.

Informerat samtycke

Informerat samtycke betyder att jag informerar dig om det allmänna syftet med undersökningen, om hur den är upplagd i stort och om vilka risker och fördelar som kan vara förenade med deltagandet i forskningsprojektet. Informerat samtycke innebär också att du deltar frivilligt i projektet och har rätt att dra dig ur när som helst (Kvale & Brinkmann, 2009:87).

Konfidentialitets kravet

Information om konfidentialitet och vem som kommer att få tillgång till intervjun eller annat material, min rätt att publicera hela intervjun eller delar av den, och din eventuella tillgång till utskriften och analysen av den kvalitativa data jag inbringar (Kvale & Brinkmann, 2009:87).

Konfidentialitet i forskning betyder att privata data som identifierar dig som deltagarna i undersökningen inte kommer att avslöjas. Om jag i undersökningen kommer att publicera information som potentiellt kan kännas igen av andra bör du som undersökningsperson godkänna att denna identifierbara information lämnas ut.

Principen är att du som undersökningsperson har rätt till ett privatliv är förbunden med vissa etiska och vetenskapliga dilemman (Kvale & Brinkmann, 2009:88).

*Jag undrar om du har några frågor innan vi startar intervjun?

Inledande frågor om bakgrund

Kan du berätta lite om dig själv, vem är du?

Vad heter du?

Hur gammal är du?

Vad har du för fritidsintressen?

Är det här ditt huvudsakliga yrke?

Hur länge har du varit yrkesverksam som dörrvakt?

Vilka är dina arbetsuppgifter?

Övergripande frågor.

Vad upplever du är bra med att vara dörrvakt?

Vad upplever du är dåligt med att vara dörrvakt?

Temadefinierade frågor om ”Marginal människor”.

*Upplever du att det går att undvika att ha en relation till: polismyndigheten, krögare, de kriminella.

Går det att undgå att ha en relation med de kriminella?

Går det att undgå att ha en relation med polismyndigheten?

Går det att undgå att ha en relation med krögaren?

Känner du en tillhörighet med polisen?

Känner du en tillhörighet med de kriminella?

Känner du en tillhörighet med krögaren/krogen?

Temadefinierade frågor om upplevelsen av ett ”Stigma”

*Hur tror du att andra ser på din yrkeskategori?

Känner du dig som de ”normala”, kan du jämföra dig med dem som arbetar dagtid och är ledig på de tider du arbetar?

I vilken/vilka situationer ingriper du?

Hur upplever du att gästerna ser på dig när du ingriper?

Hur upplever du att polisen ser på er yrkeskategori?

Hur upplever du själv din yrkeskategori?

Hur ser du på samarbetet med polisen?

Hur ser du på samarbetet med krögaren?

Vilken typ av anställningsform har du?

Känner du dig trygg i din anställning?

Temadefinierade frågor om en typ av ”Subkultur”

*Känner du en tillhörighet med andra dörrvakter?

Tror du att de flesta dörrvakter lever under ungefär samma förutsättningar?

Upplever du att andra dörrvakter i din omgivning har samma värderingar och normer som du själv?

Om det är så känns det som att ni har en särskild livsstil eller följer ett särskilt livsmönster?

Har ni något gemensamt, Och i så fall vad?

Avslutning.

Ok. Finns det något mer du vill säga innan vi avslutar intervjun?

Ok. Tack så hemskt mycket för att du ville delta i intervjun.

Bilaga 2: Lagar och paragrafer

Ordningsvakten

Rapport

Rapport som framgår av 7 § LOV och 4 § OF är en ordningsvakt skyldig att hålla polismyndigheten underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och som är av sådan art att det bör komma till myndighetens kännedom. Han skall också till närmaste polisman rapportera brott som hör under allmänt åtal.

En ordningsvakt bör därför vara observant på olika förhållanden som kan äventyra säkerheten inom hans bevakningsområde. Det kan vara bristande säkerhets- och ordningsföreskrifter på en festplats eller behov av förstärkning för ordningshållning som polisen bör få kännedom om.

Även så kallade spaningstips om befarad brottslighet och misstänkta personer är värdefull information för polisens brottsutredande verksamhet.

När en ordningsvakt har gripit eller omhändertagit en person skall han skyndsamt anmäla och överlämna den gripne/omhändertagne till en polisman. När polisen kommer till platsen sker en muntlig rapportering till en polisman.

När en ordningsvakt har ingripit som gjort sig skyldig till brott, bör han alltid, förutom den muntliga rapporten, skriftligt rapportera brottet och vilka åtgärder han vidtagit mot olika personer. (OV Utbildningskonsult, 2003:22-23).

Objektivitetsprincipen

Objektivitetsprincipen en annan del i rättsäkerheten är "likhet inför lagen". Den kommer till uttryck i regeringsformen genom den fastslagna "objektivitetsprincipen" där det framgår att den som fullgör myndighetsuppgift (ex en ordningsvakt) "skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet". (OV Utbildningskonsult, 2003:8).

Ändamålsprincipen

Ändamålsprincipen innebär att en lagbestämmelse inte får användas för annat ändamål än den är avsedd för, dvs. en ordningsvakt får inte kringgå lagen för att nå ett annat syfte. (OV Utbildningskonsult, 2003:8).

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen tar sikte på den skada, som ett ingripande av en ordningsvakt kan medföra på ett motstående intresse. Våld eller tvång som en ordningsvakt tillgriper måste stå i rimlig proportion till åtgärdens syfte, kunna anses försvarligt med hänsyn till omständigheterna. (OV Utbildningskonsult, 2003:8).

Behovsprincipen

Behovsprincipen innebär att ett ingripande får ske endast om det är nödvändigt för att undanröja en aktuell fara eller störning. Behovsprincipen innebär också att en ordningsvakt inte får ingripa med omedelbara tvångsåtgärder, om han kan lösa uppgiften med mindre ingripande åtgärder, exempelvis genom en erinran eller tillsägelser. (OV Utbildningskonsult, 2003:8).

Legalitetsprincipen

Legalitetsprincipen slår i regeringsformen fast att ”den offentliga makten utövas under lagarna”. Det är således lagen och inte den enskilde befattningshavaren som råder. Utan stöd i lag saknas all grund för tvångsutövning. Vid ingripanden med tvångsmedel måste den enskilde ordningsvakten alltid följa de skrivna rättegler som enligt grundlag ger lagstöd för ett tvångs-ingripande. Han/hon måste ha ”lagstöd” vid varje ingripande med våld eller tvång. (OV Utbildningskonsult, 2003:7).

Institutet ordningsvakt

Ordningsvaktens verksamhet regleras i en särskild lag. ”lag om ordningsvakter” (LOV) SFS 1980:578 och i en ”ordningsvaktsförordning” (OF) SFS 180:589. I lagen finns bl.a. bestämmelser om en ordningsvakts allmänna åligganden, tystnadsplikt grunder för återkallande av förordnande m.m. Genom lagen har ordningsvaktens verksamhetsområde begränsats och arbetsuppgifterna har på ett tydligt sätt preciserats. Huvudarbetsuppgiften för en ordningsvakt framgår av 1 § LOV, där det sägs att den som inte är anställd som polisman får förordnas att som ordningsvakt medverka till att upprätthålla allmän ordning. I 2 och 3 §§ finns dessutom bestämmelser om var och när ordningsvakter får förordnas. Även om en ordningsvakts uppgifter delvis är av polisiär natur är en ordningsvakt inte att anses som polisman. (OV Utbildningskonsult, 2003:9).

Brottsrapportering.

Brottsrapportering OF 4§ Får en ordningsvakt kännedom om brott som hör under allmänt åtal, skall han lämna rapport om det till en polisman så snart det kan ske. – ovillkorlig rapporteringsplikt av brott, till en polisman. (OV Utbildningskonsult, 2003:16).

Yrkesetik, hänsyn, uppträdande

Yrkesetik, hänsyn, uppträdande. 8§ för att verkställa en åtgärd får en ordningsvakt inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Han bör i första hand söka vinna rättelse genom upplysningar och anmaningar. När en ordningsvakt ingriper skall han se till att åtgärden inte väcker onödig uppmärksamhet eller orsakar större olägenhet än som är oundvikligt med hänsyn till dess syfte. (OV Utbildningskonsult 2003:17).

Lydnadsplikt

Lydnadsplikt. 6§ En ordningsvakt lyder under polismyndigheten i det polisdistrikt där han tjänstgör. Han är skyldig att lyda en order som en polisman meddelar i tjänsten, om det inte är uppenbart att den inte angår tjänstgöringen som ordningsvakt eller att den strider mot lag eller annan författning. Allmän rapporteringsskyldighet 7§ En ordningsvakt skall hålla polismyndigheten underrättad om förhållanden som rör hans verksamhet och som är av sådan art att de bör komma till polismyndighetens kännedom. (OV Utbildningskonsult, 2003:15).

Polislagen 13 (PL 13§)

Ordningsvakt: PL 13§ Avvisa, avlägsna, omhänderta. Om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, får en polisman (ordningsvakt) om det är nödvändigt för att ordningen skall kunna upprätthållas avvisa eller avlägsna honom från ett område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för en straffbelagd handling skulle kunna avvärjas. Är en åtgärd som avses i första stycket otillräckligt för att det avsedda resultatet skall uppnås, får personen omhändertas. (OV Utbildningskonsult 2003:32).

Polislagen 17 (PL 17§)

PL 17§ olägenhet och uppmärksamhet vid omhändertagande enligt polislagen skall tillses att åtgärden inte orsakar den omhändertagne större olägenhet än som är oundvikligt med hänsyn till åtgärdens syfte eller väcker onödig uppmärksamhet. Den som har omhändertagits får inte underkastas annan inskränkning i sin frihet än som behövs med hänsyn till ändamålet med åtgärden, ordning eller säkerhet. (OV Utbildningskonsult, 2003:34).

Lagen om omhändertagande av berusad person (LOB)

Lag om omhändertagande av berusade personer (LOB). 1§ Den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan får omhändertas av en polisman (ordningsvakt). 10§ Har en ordningsvakt omhändertagit någon gäller dock att den omhändertagne skyndsamt skall överlämnas till närmaste polisman. (OV Utbildningskonsult, 2003:36).

Entrévärdens

Envarsgripande

Envarsgripande RB 24:7 Om den har begått brott, på vilket fängelse kan följa påträffas på bar gärning eller flyende fot, får han gripas av envar. Envar får också gripa den som är efterlyst för brott. Den gripne skall skyndsamt överlämnas till närmsta polisman. (OV Utbildningskonsult, 2003:26).

Allmänt

Olaga diskriminering

Olaga diskriminering Brb 16:9§. En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av hans ras, hudfärg, nationella eller etiska ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå honom handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, skall dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år. Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller innehar allmänt uppdrag. För olaga diskriminering dömes även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han diskriminerar någon på grund av hans ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att vägra honom tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra. Om någon som avses i första – tredje styckena på sätt som där sägs diskriminerar annan på grund av att denne har homosexuell läggning, döms likaledes för olaga diskriminering. (OV Utbildningskonsult, 2003:86).

Bilaga 3: Populärvetenskaplig framställning

Att slitas mellan olika världar

– en studie om dörrvaktens arbets- och livssituation.

Syftet med den här studien har varit att undersöka dörrvaktens motsägelsefulla arbetssituation. Jag vill även undersöka om deras arbetssituation har lett till en livssituation där de bildat egna gemenskaper dörrvakter emellan.

För att uppnå mitt syfte tog jag hjälp av följande frågor: Hur upplever dörrvakterna sin arbetssituation inom nöjessektorn, slits de mellan olika världar i ett sorts ingenmansland? Hur upplever de att andra individer ser på deras yrkeskategori? Är det så att dörrvaktens arbetssituation påverkar deras livssituation där de slutit sig samman i en egen gemenskap eller subkultur?

En annan orsak till att undersökningen gjordes är att jag själv varit dörrvakt i 17 år och upplevt mycket av krogvärldens baksida. I många obekväma situationer har jag stått utan understöd ifrån polisen med tungt kriminella personer som hotat mig till livet. Genom mina år som dörrvakt har jag ingripit i många olika situationer och där människor i omgivningen visat sitt missnöje genom att uttala olika typer av kränkningar mot mig. Det har även hänt att individer försökt angripa mig i mitt tjänsteutövande. Krögare har också sagt till mig att en viss typ av människor inte skall släppas in på deras krog och där jag medvetet skulle diskriminera andra människor.

Studien handlar om tre dörrvaktens upplevelser av sin arbets- och livssituation. Två är fortfarande yrkesverksamma och en har valt att dra sig tillbaka ifrån sin karriär som dörrvakt. Dörrvakterna som jag intervjuade har varit yrkesverksamma i mer än fem år inom nöjessektorn i olika städer i Västsverige.

För att beskriva och ge förståelse för dörrvaktens situation har jag använt mig av sociologiska och socialpsykologiska teorier som i grund och botten handlar om avvikelser från de ”normala”.

Man kan se att deras arbetssituation har påverkat samtliga intervjupersoners livssituation som deltar i undersökningen. Arbete har delvis gjort så att de känner sig annorlunda från de ”normala”. Det finns även en stor misstänksamhet hos dem, där de ständigt väger och bedömer olika situationer så väl i jobbet som privat. Så man kan se att dörrvakterna befinner sig i en extrem arbetsmiljö fylld med hot, våld och påverkade människor där de ständigt känner sig iakttagna av gästerna och media. Samtliga intervjupersoner beskriver även hur de slits mellan polisen, krögaren och de kriminella i sitt yrkesutövande, vilket medför att de upplever att de ständigt måste upprätthålla en balans mellan de olika aktörerna i branschen. Ungefär som en kameleont måste de ständigt anpassa sig till de olika grupperna/aktörerna och de olika arbetsmiljöerna (krogarna). De upplever också att andra människor ser negativt på deras yrkeskategori, där media pekas ut som en stor bidragande orsak till de fördomar som finns om deras yrkeskategori. Intervjupersonerna berättar om hur gästerna ofta kränker dem genom att använda sig av olika uttalanden som simpla dörrvakter, rasister och idioter. Deras utsatthet och annorlunda livsmönster har bidragit till att de skapat en egen gemenskap med andra dörrvakter. Alla människor söker efter erkännande och acceptans men dörrvakterna finner det inom den egna gruppen. Så den gemenskap de bildat garanterar dem både känslomässig stöttningen och erkännande.

”Ändå får vi en massa skit från alla. Ifrån media, ifrån polisen. Ja, ifrån allihop.” (Martin, 2009)

Missa inte att läsa spännande uppsatsen om dörrvaktens arbets- och livssituation. Den är både informativ och intressant eftersom den ger en inblick i ett ännu outforskat område. Du får garanterat en ny bild på en yrkeskategori där du får se och uppleva hur dörrvakter ser på saker utifrån sitt perspektiv.